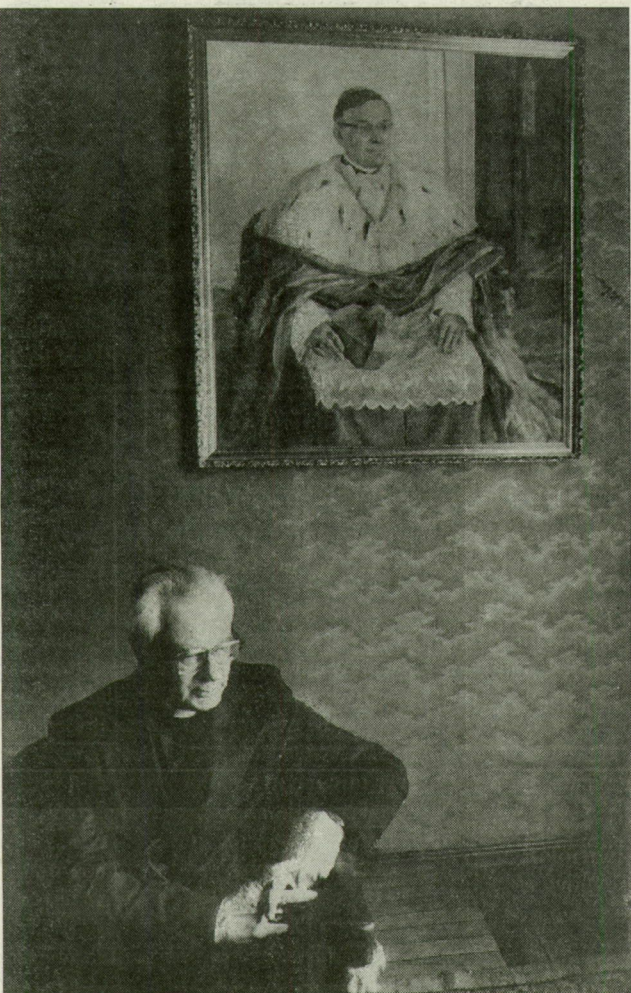

„Jézus eszméje szembe tud nézni a halállal.”

■ **A zsidók húsvéti ünnepén Jeruzsálemben találkoztak Mózes hívei, hogy feláldozzák és megegyék a bárányt, megemlékezvén az egyiptomi szolgaságból való megszabadulásról. Nem aktualizálva a mai Magyarországra, mégis a lelkünk mélyére nézve mit jelent ez a fölzsabadulás a híveknek?**

– Különböző dolgokról van szó. Amikor Izrael népe a tízedik csapáskor kiszabadul az egyiptomiak fogságából, akkor a negyven éves vándorlás következik, mely szabadoság ugyan, mégis csak előképe annak a valódi fölzsabadulásnak, ami a bűnből való kiszabadulást jelenti. Ugyancsak a bárány vére által, mint Egyiptomban, ám ez a bárány maga

Jézus Krisztus, aki kereszthalállal vállal áldozatot a bűnök bocsánatára. Amire ön utal, az az ország bűnös állapota, és az onnan való kiszabadulás. Ami közös elem az izraeli előképben és a valószínű ki-szabadulásban, valamint az ország szabadoságában, az a tény, hogy mindkettő Isten kegyelméből jöhetett létre. Mi magyarok hálával gondolhatunk Istenre, hogy átvezetett bennünket a mi negyven évünkön.

■ **A hit és gyakorlása: találkozás sorozata, találkozás megszentelése. Püspök úr hogyan készül a húsvéti találkozásra?**

– Az egyik elem a személyes találkozás az imádságon és a szertartáson keresztül, a másik a hívek fölkesztése erre

Jézus győzelme óta biztosan tudjuk, hogy van fölámadás

Interjú dr. Gyulai Endre megyés püspökkel

a személyes találkozásra. Ami engem illet: átélem a kereszti állomásait és igyekszem közel kerülni ahhoz a csodálatos szeretethez, ami Jézus Krisztus maga, hiszen szeretet nélkül nem vállalhatta volna azt az emberi esendőséget, amivel a kereszthalál előtt készült magára venni a világ bűneit, tökéletes hűséggel az Atya akarata iránt. Rám – nem tudom, miért – az idén a vérverejtékes szenvedés gyakorolt különös hatást, az a maradéktalanság, amivel egyszerre esendő – hiszen azt kéri, hogy ha lehetséges, müljék el tőle az a keserű pohár –, és ugyanakkor isteni, mert a beteljesülést szolgálja. Bár emberileg kiszolgáltatott, mégis azt akarja, amit az Atya.

■ **A keresztyén húsvét sok-sok üzenete közül az egyik az, hogy Krisztus egyesíti a híveit. Mit jelent ma ez az üzenet?**

– Nem véletlenül szerepel az egyház parancsai között a húsvéti áldozás, tehát nem csupán a lélek megtisztításának követelménye, hanem a Krisztus testével való táplálkozás is, az egy kenyér közösségéhez tartozás tudata. Nem véletlenül akarja ezt az egyház épp húsvétra, hiszen amikor Krisztus átadja magát az oltári szentségben, akkor a húsvéti eseményekre is emlékeztet.

■ **A táplálkozás a bibliai szövegekben, sőt magában a liturgiában is utal az előképre és a megvalósulásra. Gondolok a húsvéti bárányra és a mennyei lakomára. Püspök úr hogy érzi: jelen van-e asztalunknál Jézus, oda hívjuk-e a Megváltót?**

Háromféle embercsoportot lehet megkülönböztetni: az egyik elmélyed a hitben, a másikat kielégíti a felszín, a harmadik közömbös. Karácsony és húsvét olyan ünnep, ami a valódi találkozást is segíti: táplálkozást Krisztussal, egységet a hívek közösségével, ám – be kell vallani – a hit felszínes gyakorlására is módot ad. Azt hiszem, az a kíváncsi, ha a hívek megtisztult lélekkel élik át a történetet, a kereszti állomá-sait, a lábmossás jelenetét és üzenetét egészen a kereszthalál-ig és a fölámadás híréig. Ha így tesz, asztalukhoz telepedik Jézus Krisztus.

■ **Mi a központi gondolata püspök úr húsvéti szentbeszédének?**

– Szerintem egyetlen egy

dolgot érdemes hangsúlyozni, mégpedig azt, hogy győzött Krisztus, hogy van értelme mindennek. Nagyon sok emberi eszme pusztul el a kitaláló halálával. Jézus eszméje viszont szembe tud nézni a halállal.

■ **Visszakanyarodva az előképekhez: Jézus áldozatának egyik előzménye Izsák föláldozása. Ez összeköthető a húsvét misztériumával például olyan módon is, hogy ugyanazon a helyen, Sion hegyén áldozzák föl a bárányt, ahol fölájánlják Izsákot az Atyának. Az áldozat folyamatos. A híveknek mire kell fölkesztülniük?**

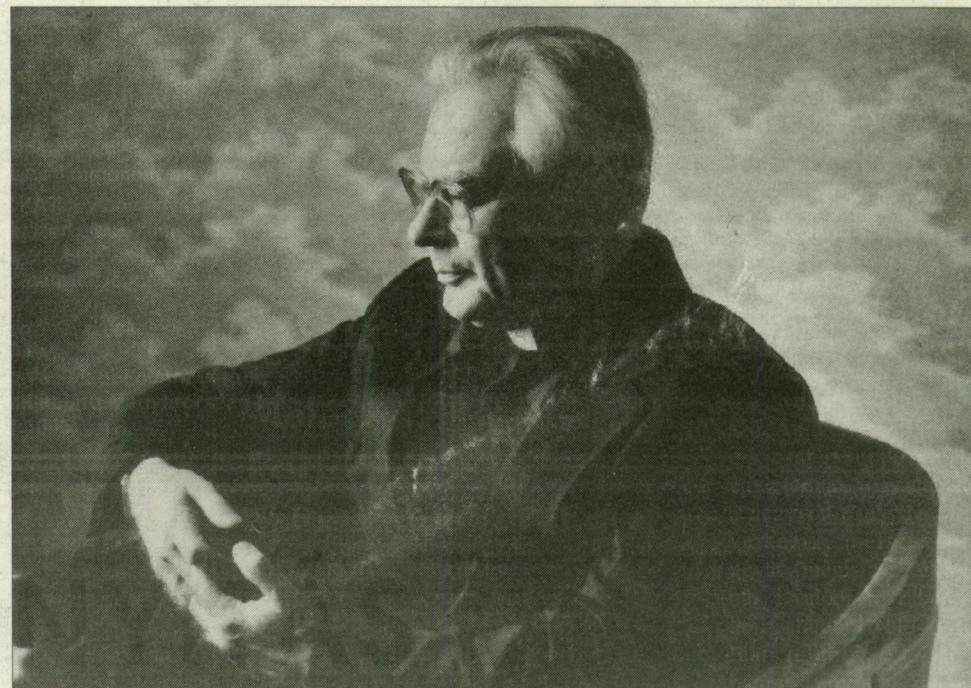
– Krisztus kereszti óta az áldozatnak új súlypontja van:

együtt mutatni föl az áldozatot Krisztussal. Szent Pál fogalmaz úgy, hogy kiegészíti testével azt, ami Krisztus szenvedéséből hiányzik: hajótörését, megköveztetését, kínjait sorolja föl. Részt venni Krisztus folyamatos szenvedéstörténetében, magyarul önfegyelemmel, önmegtartóztatással, figyelmen, erőt feszítve, harag nélkül, szeretettel élni. Ez a modern áldozat. Ez a bekapcsolódás a megváltás művébe.

■ **A napokban sokszor fel tesszük a kérdést: van-e fölámadás?**

– Jézus győzelme óta biztosan tudjuk, hogy van. Húsvét bizonyítja, hogy nemcsak ígéretek vannak, hanem megvalósulás is.

Diusztus Imre

„Táplálkozást Krisztussal, egységet a hívek közösségével.” (Fotó: Gyenes Kálmán)

■ Urbi et orbi

II. János Pál nagypénteken gyóntatott

II. János Pál pápa pénteken este a fátylakkal megvilágított római Kolosszeum lépcsőin és folyosóin a hagyományhoz híven jelképesen végigjárta a krisztusi kereszttut, a Kálváriát a „Via Crucist”. Az eseményt – amelyen a hívős idő ellenére tízezren vettek részt – a televízió egyenes adásban közvetítette sok országba.

Húsvét vasárnap százezer hívót várnak a Szent Péter tere, ahol a pápa beszédet mond, és 55 nyelven mondja el a hagyományos húsvéti áldását a „városnak és a világnak” (urbi et orbi). Sok százan szorongtak a római Szent Péter bazilikában II. János Pál nagypénteki miséjén. Az egyházfő, szokásához híven, előtte beült az egyik gyóntatószékbe, s egy órán keresztül személyesen gyóntatta az odaengedett hívőket, összesen 12 személyt.

A legmegilletődöttebbnek Isabel Fuentes madridi diák-lány bizonyult. „Majd elájultam, amikor megtudtam, hogy a pápa gyóntat” – mondta izgalomtól remegő hangon.

II. János Pál pápa néhány évvel ezelőtt kezdte el azt a gyakorlatot, hogy nagypénteken személyesen gyóntat. Az év folyamán minden liturgikus papi feladatot ellát egy-egy nap.

■ Ott voltak a kollégák, „hivatalosan” is, mint az „Örökös tag” címmel már kitüntetett Mentés József, Berdál Valéria, és nem hivatalosan is, csak úgy, köszönteni a művésznőt, a régi barátot – Bányász Ilonát; tegnap, a születésnapján, ünnepélyes külsőségek között vette át Kormos Tibor igazgatótól a Szegedi Nemzeti Színház Örökös tagságáról szóló díszoklevelet és plakettet. És persze ott volt a család, Markovits Tibor, a férj, nyugdíjas korában is újságíró, s Markovits Bori, aki színésznő ugyanabban a szegedi színházban, ahol az édesanyja játszott több mint három évtizedig...

Bányász Ilona nem éppen

Új ”örökös tag”

verőfényes évadban, az 1944-45-ösben indult a pályán, ahogy illik, fiatal lány-szerepben debütált, Zilahy-darab 18 éves Sárkájaként; rögtön utána egy 80 éves nénét osztottak rá. Még ugyanabban az évadban Beregi Oszkár partnere volt a Tűzmadárban, aztán meg Iluska mostohája a János vitézben... Ahogy kezdődött, úgy folytatódott, azaz karakterszínész lett a szegedi lányból, akit hiába is csábítottak, hűséges maradt szülővárosa színházához. Azt mondja, a Vaszy-korszak, a Komor-korszak volt a

legjobb – s bizonyára nemcsak a megszépítő messzeség alakítja véleményét. De a legnehezebb korszakokon is átgázolt humorérzéke, rendíthetetlen jókedve. Legendás nevető és nevetető; azt mondják a régi kollektívák, hogy amikor elkezdett kacagni a színpadon, mindenki tudta, hamarosan egyetemes nevetés rázza a publikumot... Mit mondjak: egy ilyen színházi pillanat nem jönne rosszul mostanában sem. (Bányász Ilonával készült interjúnkat később közöljük.)

S. E.

Fotó: Schmidt Andrea

A niceai zsinattól a nyúltojásig

A húsvét magyar elnevezésének eredete a feudalizmus korának szigorú bűntjeire vezethető vissza. A hosszú önmegtartóztatás után akkor vettek magukhoz először húst a hívők. A jeles nap megünneplésének időpontjáról 325-ben a niceai zsinaton döntöttek. Eszerint a húsvét mindig azon a vasárnapon legyen, mely a tavaszi napéjegyenlőség utáni holdtöltére következik. Így az ünnep március 22. és április 25. közé esik.

A locsolkodók jutalma, a „piros tojás” is igen régmúltú jelkép. A látszólag élettelen tojásból kikelő csirke a megújuló, győzedelmeskedő természet (életet) képviseli. Mint néprajzi érdekesség megemlíthető, hogy Kiszombor mellől avar kori hímes tojás maradványa is előkerült. A tojás díszítőelemnek valamikor mágikus, varázslatos erőt is tulajdonítottak. Ránk maradt tojásíró ének tanú erre:

„Nászvirágot írok erre, Talán hívebb lesz a lelke, Aki minap megesküdött, Vele tartja az esküvőt.”

Hajdan egy-egy öreg néne – faluszerte híres tojásíró – foglalkozott ezzel a népművészeti ággal. Az íróasszony bizony nem a mai anilinfestéssel dol-

gozott, hanem a természet kincsesházából választotta festőanyagait. A cserfa kérge vagy a vadalma hancsa szép sárga színt adott, sárgásbarnát a vöröshagyma héja, feketét a gu-bacs, zöldet a bürök, s csak a pirosnak vettek egy kevés berzsenyt a boltban.

A tojást a régi időkben az eljövendő élet jelképének tartották. Egyes népek, így például az egyiptomiak úgy vélték, hogy valamikor az óriás tojásból született meg a világ.

A tavasz jelképe volt a bika is, amely egy tojásba döfi a szarvát. A bika a Napot, a szarva a napsugarat, a tojás pedig a Földet jelentette, amelyet a nap melege tavaszkor új életre ébreszt.

A húsvéti nyúl alakja német eredetű. A kiváló magyar etnográfus – Solymossy Sándor – szerint a németsegnél is csak amolyan elferdült szokásnak tekinthető. Ott ugyanis régebben a gyöngytyúknak (Haselhuhn) a tojását ajándékozták egymásnak az emberek. Mivel a nyúl német neve (Hasel) hasonlít a gyöngytyúkhoz, így ferdült el állítólag a népszokás, tyúkból nyulat csinálva.

Terentius Varró